

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ»

Студентки 4 курсу, 16 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Науковий керівник
канд. ек. наук,
доцент

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

Москаленко
Ольги
Миколаївни

Лазебна
Ірина
Василівна

Головня
Юлія
Ігорівна

Київ 2022

Державний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології
Кафедра публічного управління та адміністрування
Освітній ступень: бакалавр
Спеціальність: публічне управління та адміністрування
Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри _____

«01» грудня 2021р

Завдання

на випускний кваліфікаційний проект (роботу) студентці
Москаленко Ользі Миколаївні

1. Тема випускного кваліфікаційного проекту (роботи) :

**«УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ»**

Затверджена наказом ректора від «26» листопада 2021 р. №3884

2. Строк здачі студентом закінченого проекту (роботи): «05» червня 2021 р.

3. Цільова установка та вихідні дані до проекту (роботи)

Мета проекту (роботи): є теоретичне обґрунтування та розробка напрямів вдосконалення процесу управління розвитком регіону в умовах децентралізації влади.

Об'єкт дослідження: процес управління регіональним розвитком в умовах децентралізації влади.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні основи оптимізації процесу управління регіональним розвитком в умовах децентралізації влади в Україні.

4. Зміст випускного кваліфікаційного проекту (роботи) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. СУЧАСНА ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

1.1. Аналіз економічного і соціального розвитку Єрківської селищної ради в умовах децентралізації влади

1.2. Особливості формування та реалізації механізмів державного управління регіональним розвитком в умовах децентралізації

РОЗДІЛ 2. ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

2.1. Реалізація цілей сталого розвитку на локальному рівні як підґрунтя інтеграції регіонального розвитку

2.2. Напрями вдосконалення процесу управління соціально-економічним розвитком регіону в умовах децентралізації влади (на прикладі Єрківської селищної ради)

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 20.11.2021	20.11.2021
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 05.01.2022	05.01.2022
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.03.2022	20.03.2022
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.04.2022	20.04.2022
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи	До 23.05.2022	23.05.2022
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 01.06.2022	01.06.2022
7	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	01-05.06.2022	01-05.06.2022
10	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 10.06.2022	До 10.06.2022
11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «01» грудня 2022 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)
Лазебна І.В.

8. Гарант освітньої програми Головня Ю.І.

9. Завдання прийняв до виконання студент Москаленко О.М.

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Випускна кваліфікаційна робота Москаленко Ольги Миколаївни на тему: «Управління регіональним розвитком в умовах децентралізації влади» відповідає темі та носить актуальний характер. Автором опрацьовані праці вітчизняних та зарубіжних авторів, що дало змогу розкрити сутність обраної теми.

На сьогодні для розвитку українського суспільства характерним є посилення ролі і значення регіонів в процесі державного управління соціально-економічними процесами. Однак в даний час регіональний розвиток характеризується цілим комплексом проблем, до числа яких відносяться спад виробництва, зниження рівня та якості життя населення, руйнування соціальної інфраструктури, моральний та фізичний знос об'єктів житлово-комунального господарства тощо. Передумовою для розбудови незалежної, демократичної, правої та соціально-орієнтованої держави, її міжнародної інтеграції у світовий простір є забезпечення високого рівня соціально-економічного розвитку регіонів, створення гідних умов життя населення, створення робочих місць. Вирішення проблем, які пов'язані з розвитком регіонів та формування ефективного механізму державного управління на місцях, потребує формування комплексу теоретико-методологічних основ державного управління розвитком регіонів та його удосконалення.

Теоретичне значення роботи полягає у визначенні сутності регіонального розвитку, децентралізації влади, поняття управління, а практичне значення обраної теми – в наданні конкретних рекомендацій щодо управління регіональним розвитком органу влади – Єрківській територіальній громаді.

Недоліки, які можна виділити в роботі при її написанні: багато орфографічних і пунктуаційних помилок, замала кількість посилань на літературу, оформлення таблиць не по вимогам, в п.1.2. не було розкрито формування та реалізацію механізмів державного управління регіональним розвитком, не були визначені ці механізми взагалі, п.2.2. вимагав доопрацювання по Єрківській селищній раді як бази дослідження, література оформлена не за вимогами. Студенткою були враховані зауваження, робота була доопрацьована

Зміст, структура роботи, визначена мета і поставлені завдання в роботі розкривають тему, робота виконана відповідно до вимог та рекомендована до захисту з позитивною оцінкою, а її автор Москаленко Ольга Миколаївна заслуговує на присвоєння освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Головня Юлія Ігорівна

(ПІБ, підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):
Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Москаленко Ольга
Миколаївна

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційної комісії.

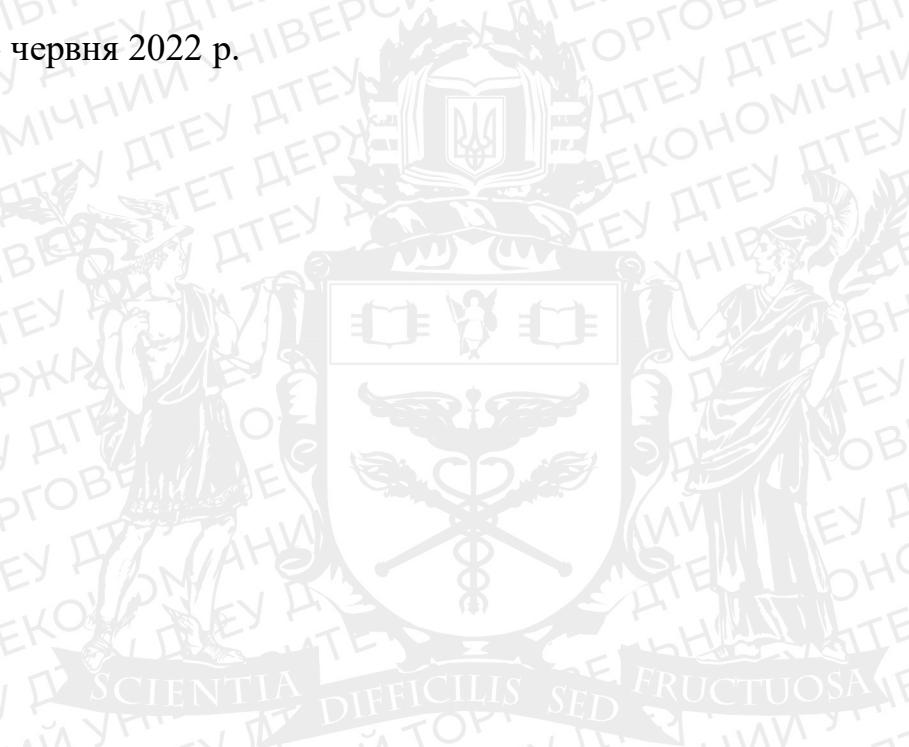
Гарант освітньої програми): Головня Юлія Ігорівна

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Наталія Леонідівна

(підпис, прізвище, ініціали)

«10» червня 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНА ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ.....	5
1.1. Аналіз економічного і соціального розвитку Єрківської селищної ради в умовах децентралізації влади	5
1.2. Особливості формування та реалізації механізмів державного управління регіональним розвитком в умовах децентралізації.....	12
РОЗДІЛ 2. ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ.....	19
2.1. Реалізація цілей сталого розвитку на локальному рівні як підґрунтя інтеграції регіонального розвитку.....	19
2.2. Напрями вдосконалення процесу управління соціально-економічним розвитком регіону в умовах децентралізації влади (на прикладі Єрківської селищної ради)	24
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Зміни, які відбуваються на сучасному етапі розвитку України, свідчать про направлення в сторону демократизації суспільного життя і всього державного будівництва. У державному будівництві це виражається через державну владу, точніше, через процес її децентралізації.

Важливо зазначити, що тільки грамотне і комплексне поєднання і використання різних форм децентралізації в процесі публічного управління дозволить зробити його дійсно ефективним, оперативним, раціональним і, отже, демократичним.

Децентралізація влади є ключовою основою механізму реалізації принципу народного суверенітету та однією з найбільш результативних форм розвитку демократії, що дає змогу розширити місцеве самоврядування, звузити сферу впливу держави на суспільство, замінюючи цей вплив механізмами саморегуляції, виробленими самим суспільством, та зменшити витрати держави й платників податків на утримання державного апарату.

Проблемі децентралізації управління в науковій літературі присвячені праці як зарубіжних так і вітчизняних науковців. Ці питання досліджували: В. Авер'янов, Г. Атаманчук, М. Бутко, М. Іщенко, В. Кампо, В. Куйбіда, А. Коваленко, О. Лук'янченко, В. Рибак, Н. Чумаченко та інші. Кожний із названих науковців пропонує власне бачення проблеми децентралізації, але комплексний підхід до визначення поняття децентралізації та порядку її проведення залишається повністю не дослідженим.

Мета і завдання дослідження. Метою випускної кваліфікаційної роботи є теоретичне обґрунтування та розробка напрямів вдосконалення процесу управління розвитком регіону в умовах децентралізації влади.

Для досягнення поставленої мети у роботі приділяється увага вирішенню таких завдань:

- проаналізувати економічний і соціальний розвиток Єрківської селищної ради як елемента територіальної системи Черкаського регіону;

- розглянути особливості формування та реалізації механізмів державного управління регіональним розвитком в умовах децентралізації;
- розкрити реалізацію цілей сталого розвитку на локальному рівні як підґрунтя інтеграції регіонального розвитку;
- запропонувати напрями вдосконалення процесу управління соціально-економічним розвитком регіону в умовах децентралізації влади.

Об'єктом дослідження є процес управління регіональним розвитком в умовах децентралізації влади.

Предметом дослідження теоретико-методичні та прикладні основи оптимізації процесу управління регіональним розвитком в умовах децентралізації влади в Україні.

Методи дослідження. Методологічну основу випускної кваліфікаційної роботи становить система філософсько-світоглядних, загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, використання яких забезпечило достовірність висновків і можливість вирішення поставлених завдань та досягнення поставленої мети. У процесі дослідження використані методи системного і структурного аналізу, аналітичного порівняння, а також широко застосовані відомі методи наукового дослідження – монографічний, історичний, абстрактно-логічний, аналіз та синтез. Історичний метод використовувався для дослідження поняття «децентралізація», визначення наукових поглядів на необхідність проведення децентралізації в Україні. Завдяки структурно-логічному та системно-функціональному методам здійснено аналіз нормативно-правових актів, на підставі яких здійснюється децентралізація в Україні, досліджено нормативно-правову базу, яка регулює питання децентралізації, а також використання відповідного міжнародного досвіду.

Загальний випускної кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, списку використаних джерел (35 найменувань). Загальний обсяг викладено на 34 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 4 рисунки, 4 таблиці.

РОЗДІЛ 1

СУЧАСНА ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

1.1 Аналіз економічного і соціального розвитку Єрківської селищної ради як елементу територіальної системи Черкаського регіону

Відповідно до Закону України “Про добровільне об’єднання територіальних громад” №157-VIII від 05.02.2015 із змінами та доповненнями [24], рішення Єрківської селищної ради “Про добровільне об’єднання територіальних громад” від 21 серпня 2015 року №69-1/VI [26] та Розпорядження Черкаської обласної державної адміністрації “Про затвердження висновку обласної державної адміністрації, щодо відповідності Конституції та законам України проекту рішення щодо добровільного об’єднання територіальних громад” від 21 серпня 2015 року №421[25] було утворено Єрківську територіальну громаду (ТГ) з центром в селищі Єрки Звенигородського району Черкаської області шляхом об’єднання селища Єрки, села Залізничка та села Радчиха [22]. До складу Єрківської територіальної громади входять село Залізничка, село Радчиха.

Селище міського типу Єрки - центр селищна рада, розташоване при впадінні річки Шполка в річку Гнилий Тікич по автомобільній дорозі з районного центра м. Звенигородка до смт. Катеринопіль.

На території села функціонують ДНЗ "Світлячок", бібліотека, Радчиський сільський будинок культури, фельдшерський пункт, поштове відділення [22].

Площа громади становить 53 тис кв. км

Географічне розташування Єрківської ТГ. Єрківська селищна територіальна громада знаходиться в Звенигородському районі Черкаської області.

Демографічна ситуація, що склалась в громаді, характеризується деяким зменшенням населення.

Як і загалом в Україні, по Єрківській територіальній громаді смертність перевищує народжуваність [22].

Більшість факторів, які впливають на демографічну ситуацію в громаді, формуються на загальнодержавному рівні і залежать від фінансово-економічного стану та добробуту населення. Подолання фінансової кризи та поліпшення економічного стану населення, що в свою чергу призведе до досягнення сталого демографічного розвитку, нормалізації і відтворення населення, є тривалим і складним процесом [22].

Кількість працездатного населення територіальної громади становить 2768 осіб, з них близько 1970 осіб працюють на підприємствах, установах, організаціях усіх форм власності та господарювання [22].

Основними проблемами неповної зайнятості населення є:

- наявність підприємств з сезонним циклом роботи;
- недостатнє реагування системи професійної підготовки кадрів на зміни ситуації на ринку праці, що призводить до незбалансованого попиту та пропозиції робочої сили, ускладнює працевлаштування випускників навчальних закладів;
- відсутність механізму реалізації щодо бронювання робочих місць для працевлаштування незайнятого населення, що потребує соціального захисту;
- наявність тіньових відносин, передусім внаслідок значного податкового навантаження на роботодавців та відсутність механізму економічного стимулювання роботодавців до створення робочих місць з гідними умовами та оплатою праці [22].

Єрківська ТГ характеризується наступними перевагами:

- вдале географічне розташування – близькість обласного центру м. Черкаси, районного центру м. Звенигородка та основних ринків збуту продукції;
- розвинена інфраструктура;
- наявність кваліфікованої робочої сили;
- розвинена соціально-культурна сфера;
- наявність підїзних колій та ЖД Вокзалу
- наявність лісів (65% території ТГ).

Наявність сировинної бази дає поштовх для розвитку видобувної галузі (залежні граніту) [22].

Загалом на території Єрківської ТГ зареєстровано 6 юридичні особи та 296 приватних підприємств [22]. Найбільшими з яких є:

- ТОВ “Катеринопільський елеватор” - виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах, виробництво нерафінованої олії та жирів добування та агломерація торфу.
- ПАТ “Промінь” - виробництво машин та устаткування для перероблення сільгосппродуктів.
- Філія “Єрківський спецкар’єр” ДП “Черкаський облавтодор” - виробництво нерудних матеріалів.

На території ТГ функціонує 30 закладів торгівлі та 19 закладів по обслуговуванню населення (3 заклади громадського харчування, 6 перукарень, 3 аптеки, 2 майстерні по ремонту взуття)[22].

Інженерна інфраструктура ТГ включає в себе освітлення вулиць та доріг з штучним освітленням (освітлення вулиць смт. Єрки – 70%). Комунальні послуги надаються спеціалізованими підприємствами – “Єрківське селищне комунальне підприємство”. На території смт. Єрки розташована пожежна команда[22].

На території громади функціонує Єрківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів ім. В.М. Чорновола, в якій навчається 448 учнів. Та три дитячих садки в яких виховуються 186 дитини. Педагогічний колектив школи постійно працює над поліпшенням якісного навчання учнів, забезпеченням максимуму можливостей для реалізації їхнього інтелектуального потенціалу [22].

Після внесення змін до Бюджетного кодексу України ТГ, які створені за законом та перспективним планом, набувають функцій, повноважень та фінансових ресурсів на рівні міст обласного підпорядкування [22].

Фінансово-бюджетна діяльність – це основний інструмент регулювання та стимулювання економічних і соціальних процесів в громаді, що реалізується за рахунок бюджетних ресурсів, власних коштів підприємств, установ та організацій, коштів позабюджетних фондів та коштів інвесторів [22].

Основною метою діяльності об’єднаної громади у сфері бюджетно-фінансової політики є формування достатніх ресурсів для фінансування

пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку громади та підвищення ефективності використання бюджетних коштів [22].

Об'єктом аналізу фінансово-бюджетної ситуації територіальної громади є місцевий бюджет та функціонування міжбюджетних відносин в умовах ринкової економіки [22].

Позитивними сторонами фінансово-бюджетної ситуації ТГ є:

- отримання 60 % податку на доходи фізичних осіб, який є основним джерелом наповнення бюджетів, а також єдиний податок, податок на майно та інші податки та збори;
- наявність державних програм та отримання підтримки від держави на розвиток інфраструктури (кошти з Державного фонду регіонального розвитку та субвенції з державного бюджету);
- визначеність фінансових пріоритетів серед різних фінансових надходжень.

Основні чинники, які негативно впливають на фінансово-бюджетну ситуацію громади:

- нестабільність законодавства;
- відсутність гарантій стабільного розвитку економіки як держави так і громади;
- високі темпи інфляції, які негативно впливають на рівень фінансової забезпеченості як бюджету громади так і її жителів;
- постійна зміна цін та тарифів на енергоносії;
- нестача достатніх власних фінансових ресурсів;
- зношеність основних засобів, зокрема будівель і приміщень бюджетних установ, які потребують значних капітальних вкладень;

Єрківська територіальна громада бачить свій розвиток, як розвиток самостійного багатофункціонального утворення з стійкою та збалансованою економікою, активним і взаємовідповідальним громадянським суспільством, комфортним сільським середовищем, яке б забезпечувало високий рівень життя населення та сприятливих умов для суспільної та господарської діяльності [22].

З метою систематизації проблем і перспектив розвитку сільських територій Єрківської селищної ради, проаналізувавши статистичні данні та спираючись на результати опитування думки мешканців було визначено сильні та слабкі сторони, виявлено можливості та загрози розвитку Єрківської ТГ, шляхом проведення загального SWOT-аналізу. SWOT-аналіз став підставою для підготовки реалістичних планів дій, які повинні допомогти громаді максимально скористатися існуючими порівняльними перевагами та мінімізувати ризики [33]. Аналіз внутрішніх факторів та використання потенціалу громади (слабкі та сильні сторони) було проведено на підставі «Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів» за наступними категоріями (див. таб.1.1):

- природно-ресурсний потенціал;
- економічний потенціал;
- науково-технічний потенціал;
- стан навколишнього природного середовища та рівень природно-технічної безпеки;
- людський та трудовий потенціал;
- розвиток інфраструктури;
- бізнес середовище.

Таблиця 1.1

Аналіз внутрішніх чинників (сильних і слабких сторін)

Внутрішньо економічна ситуація	
Сильні сторони	- М'який клімат. - Значні масиви хвойно-листяних лісів, які займають близько 65% території ТГ. - Мальовничі ландшафти. - Високий рівень природної родючості ґрунтів.
Слабкі сторони	- Незначна кількість сільськогосподарських угідь – близько 23%.
Економічний потенціал	
Сильні сторони	- вигідне економіко-географічне положення – близькість обласного центру – м. Черкаси. - Стабільна чисельність працездатного населення. - Високий рівень впровадження інноваційних технологій та розробок в економіку ТГ.
Слабкі сторони	- Незадовільний технологічний стан будівель та споруд. - Низький рівень залучення іноземних інвестицій в економіку ТГ. - Відсутність фінансової підтримки підприємств.

Закінчення таблиці 1.1

Науково-технічний потенціал	
Сильні сторони	- Високий рівень - інноваційно-інвестиційної діяльності ТГ.
Слабкі сторони	- Низький рівень впровадження наукових розробок в економіку ТГ.
Стан навколишнього природного середовища та рівень природно-технічної безпеки	
Сильні сторони	- Присутнє санкціоноване сміттєзвалище в смт. Єрки.
Слабкі сторони	- Невирішеність проблем утилізації пестицидів в смт Єрки. - Відсутність очисних споруд
Людський та трудовий потенціал	
Сильні сторони	- Позитивний міграційний рух населення. - Близько 50 відсотків працездатного населення працюють в селищі Єрки та смт Катеринопіль. - Система освіти представлена дитячими дошкільними установами, загальноосвітньою школою. - Наявність високо кваліфікованих кадрів у т.ч. з вищою освітою.
Слабкі сторони	- Останніми роками спостерігається негативна динаміка зміни чисельності населення. - Відставання рівня розвитку соціальної сфери від потреб населення.
Розвиток інфраструктури	
Сильні сторони	- Розвинуті автобусні маршрути приміського сполучення. - Розвинута сфера послуг зв'язку «Укрпошта», «Нова пошта». - Наявність інфраструктури дошкільної та середньої освіти.
Слабкі сторони	- Відсутність систем водопостачання та водовідведення смт. Єрки. - Невирішеність проблем утилізації відходів в смт Єрки. - Недостатній розвиток всієї технічної інфраструктури ТГ. - Недостатній кадровий резерв працівників лікарняної сфери.
Бізнес середовище	
Сильні сторони	- Підприємства малого бізнесу працюють практично в усіх видах економічної діяльності господарського комплексу ТГ. - Зменшення податкового навантаження, значної кількості регуляторних процедур, значної кількості ліцензій та дозволів, встановлено мораторій, щодо здійснення перевірок суб'єктів господарювання.
Слабкі сторони	- Незавершений процес державної підтримки розвитку підприємництва. - Ускладнений доступ до фінансових ресурсів. - Низький рівень платоспроможності населення.

Джерело: авторська розробка

Аналіз співвідношення потенціалу селища із зовнішнім середовищем (можливості та загрози) було проаналізовано за наступними категоріями (див. табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Аналіз зовнішніх чинників (можливості і загрози)

Зовнішньоекономічна та зовнішньополітична ситуація	
Можливості	- Визначення зрозумілого зовнішньополітичного державного курсу (створення умов для зовнішнього інвестора, розвитку українського бізнесу). - Інтеграція в ЄС. - Поліпшення іміджу України. - Децентралізація влади.

Загрози	<ul style="list-style-type: none"> - Негативні зміни у національному законодавстві. - Подальше підвищення цін на енергоносії. - Загострення чи продовження воєнного конфлікту на сході. - Корупція у владі.
Макроекономічна ситуація	
Можливості	<ul style="list-style-type: none"> - Розвиток альтернативної енергетики. - Міжнародна технічна допомога. - Доступ до міжнародного ринку. - Надходження зовнішніх інвестицій та нових технологій.
Загрози	<ul style="list-style-type: none"> - Висока іноземна конкуренція. - Високі процентні ставки при отриманні кредитів. - Нестабільність національної валюти. - Нестабільність політичної ситуації.
Геоелекономічне та геополітичне положення	
Можливості	<ul style="list-style-type: none"> - Укрупнення адміністративно-територіальних одиниць. - Впровадження електронного врядування. - Удосконалення телекомунікацій. - Створення сприятливого національного інвестиційного клімату.
Загрози	<ul style="list-style-type: none"> - Відсутність законодавчих можливостей для виділення земельних ділянок. - Відсутність адміністративно-територіальної реформи. - Неврегульованість питання землекористування. - Забруднення територій стихійними сміттєзвалищами.
Демографічна та соціальна ситуація	
Можливості	<ul style="list-style-type: none"> - Підняття якості товарів та послуг до європейських стандартів. - Підвищення рівня життя в країні. - Підвищення прожиткового рівня та мінімальної заробітної плати. - Підвищення рівня медичного обслуговування. - Покращення якості освіти.
Загрози	<ul style="list-style-type: none"> - Старіння населення. - Зростання рівня наркоманії та алкоголізму серед молоді. - Зростання рівня захворюваності населення. - Зростання кількості правопорушень. - Штучне розпалювання міжнаціональних конфліктів.

Джерело: авторська розробка

SWOT-аналіз показав, що в Єрківській ТГ є [22]:

- незначна кількість сільськогосподарських угідь – близько 23% всієї території ТГ;
- незадовільний стан дорожньо-транспортної мережі ТГ;
- неефективна система управління комунальними підприємствами;
- невирішеність проблем утилізації відходів в селищі Єрки та присутність несанкціонованих звалищ;
- негативна динаміка зміни чисельності населення;
- тотальна корупція та бюрократизація влади.
- залучення іноземних інвестицій в економіку ТГ

Сильними сторонами розвитку Єрківської ТГ виявлено:

- високий економічний потенціал промисловості ТГ;
- рівень залучення інвестицій в економіку ТГ - вигідне економіко-географічне розташування;
- зручне транспортне сполучення з обласним центром – м. Черкаси;
- наявність високо кваліфікованих кадрів у т.ч. з вищою освітою;
- налагоджена система дошкільної та шкільної освіти, а також охорони здоров'я;
- створюється належна інфраструктура для занять фізичною культурою та спортом.
- наявність залізничної дороги та ЖД Станції в ТГ.

Таким чином, проаналізовано економічний і соціальний розвиток Єрківської селищної ради як елементу територіальної системи Черкаського регіону та зроблено аналіз зовнішньоекономічного та внутрішньоекономічного стану територіальної громади.

1.2. Особливості формування та реалізації механізмів державного управління регіональним розвитком в умовах децентралізації

Перед сучасним регіональним менеджментом як наукою управління стоїть завдання розробити механізми, які дозволять забезпечити найбільш ефективне досягнення цілей і завдань регіонального розвитку. Слід зазначити, що поняття «механізм регіонального управління» поки не отримало чіткого визначення та наочного відображення. В економічній літературі його часто порівнюють з терміном «система управління», що призводить до тавтології і нечіткості формулювань. При цьому як в теоретичному аспекті, так і в реальній практиці можна відокремити та розглядати в механізмі державного регіонального управління окремі його складові (або види): організаційний, інтегрований, бюджетний, економічний, фінансовий, адміністративний, інституційний,

соціально-психологічний, суспільно-політичний та інші, кожен з яких здатний утворювати деякий вплив на об'єкти управління. У практичній діяльності, як правило, використовуються всі перераховані системні складові загального механізму регіонального управління, причому в різних поєднаннях, співвідношеннях та пропорціях. Організаційно-економічний механізм здійснює такі основні масштабні процеси впливу: 1) координацію різних видів діяльності та процесів соціально-економічного розвитку регіону, 2) безпосереднє управління державним сектором регіонального господарства, 3) ринкове стимулювання і регулювання господарського функціонування [11, с.123].

Для здійснення зазначених процесів впливу, організаційно-економічний механізм має свій арсенал інструментів, кількість, поєднання і ступінь використання яких може приймати різні значення в залежності від конкретних рішень, завдань, ситуацій, тобто інструментарій [11, с.97].

Важливо підкреслити, що перелік конкретних інструментів впливу змінюється у зв'язку зі змінами зовнішніх та внутрішніх факторів, появою нових інструментів, удосконаленням основних елементів системи регіонального управління (органів управління, структур, ресурсів, технологій тощо), що представляє собою об'єктивний процес оновлення. Удосконала схема організаційно-економічного механізму державного управління розвитком регіону (рис. 1. 1.)

Державні механізми управління регіональним розвитком – це правові, організаційні та економічні засоби, за допомогою яких здійснюється державний вплив на соціально-економічний розвиток регіонів. До основних таких механізмів відносяться: загальні: законодавчо-нормативний; бюджетного регулювання; організаційно-кадрового забезпечення; прогнозування і програмування регіонального розвитку [13, с.78]; спеціальні (цільові): стимулювання розвитку різних форм територіальної організації продуктивних сил – створення спеціальних економічних зон, кластерів, технопарків тощо.

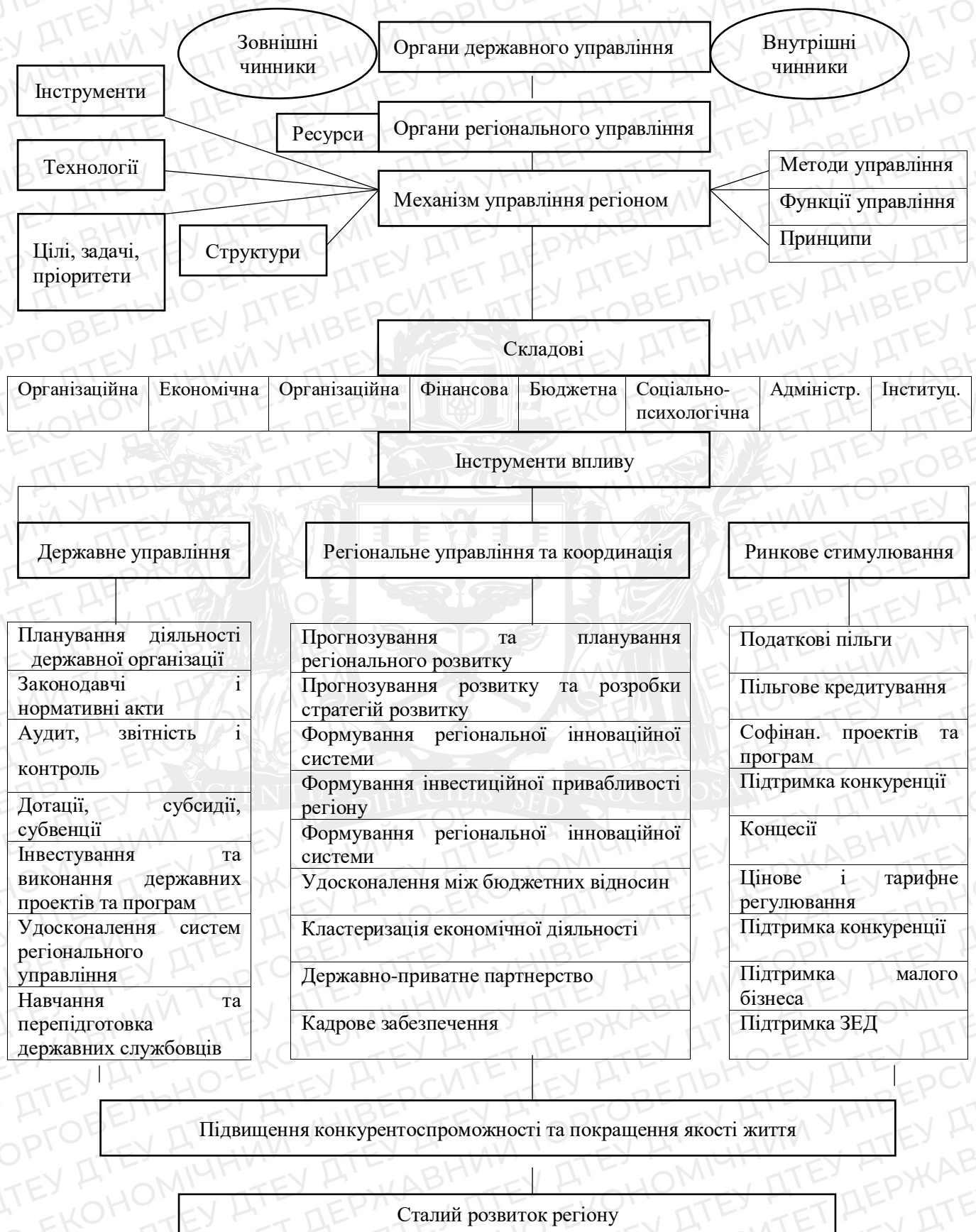

Рис. 1.1. Організаційно-економічний механізм управління сталим розвитком регіону

Джерело: розроблено автором на основі [13, с.98-99]

Децентралізацію варто розуміти як процес делегування функцій, повноважень та відповідальності від найвищих органів державного управління до найнижчих, а також до органів місцевого самоврядування (рівня, на якому існує державно-управлінська модель передання повноважень) [28, с.43]. Політика децентралізації передбачає врахування особливостей та забезпечення інтересів конкретного регіону, оскільки кожен із них характеризується власними ознаками (кількість населення, розвиток окремих галузей господарства і промисловості, динаміка споживання економічних ресурсів та ін.), а вищі органи державного управління є недостатньо поінформованими та не можуть повною мірою врахувати і забезпечити їх локальні потреби. Власне, сталий розвиток регіонів передбачає комплексне поєднання цих принципів .

Важливо також визначити основні напрями розвитку механізму регіонального управління, спрямовані на забезпечення сучасних принципів територіального управління, що значною мірою відображає сучасні тенденції управління на регіональному рівні [11.с. 145]. На цій основі узагальнено наявні підходи до визначення складу інтегрованого механізму регіонального управління і розроблено структурно-функціональну модель такого механізму (рис.1.2).

Для кращого розуміння тенденції та напрямів розвитку національного механізму управління політичними та соціально-економічними процесами важливою складовою є дослідження економічних відносин на рівні держав і міжнародних організацій, формування національних механізмів управління і водночас галузева спрямування інтеграційних процесів. Галузева складова управління вважається складним та суперечливим явищем у системі світових господарських зв'язків як у теоретичному, так і в практичному сенсі [28].

Процес реформування механізмів регіонального управління нині визначається станом конституційної регламентації процесу децентралізації влади. Сучасні процеси конституційної реформи в Україні ґрунтуються на принципах і стандартах європейського права, що детермінує як одне з основних завдань конституційно-правової модернізації суспільства забезпечення децентралізації публічної влади з максимальним наближенням управлінсько-правових засобів та

можливостей до кожного громадянина та соціальної групи. Водночас у таких умовах виникає завдання поєднання процесів регіоналізації та децентралізації.

Рис. 1.2. Структурно-функціональна модель інтегрованого механізму державного регулювання

Джерело: розроблено автором на основі [11, с. 100].

Варто погодитися з думкою Т. Сиволопенка щодо сучасного тренду в системі публічного управління, обумовленого децентралізацією [11, с.65], та навести усталений підхід до розмежування понять «децентралізація» і «регіоналізація», притаманний європейській традиції публічного управління:

1) адміністративна регіоналізація – органи регіональної влади підпорядковані центральному уряду, які відповідають за загальне управління та за сферу економічного розвитку, отримують підтримку від місцевих громад і від

центрального уряду у формі спеціальних інструментів політики розвитку регіонів (ФРН, Португалія, Греція, Естонія, Литва, Словаччина та Словенія);

2) регіональна децентралізація – це запровадження в системі територіального управління нового рівня самоврядування, який, однак, не змінює унітарного устрою держави. На цьому рівні виконуються певні власні або делеговані повноваження, органи влади мають власний бюджет і виборні органи (Франція після адміністративної реформи 1986 р., а також Швеція, Польща, Чехія);

3) регіоналізація через місцеві органи влади – ситуація, коли повноваження місцевого самоврядування збільшуються з метою посилення його дієздатності у сфері розвитку регіонів. Заходи проводяться спільно із центральним урядом, при цьому можуть застосовуватися нові форми співробітництва між місцевими органами влади (Данія, Фінляндія, Ірландія, ФРН, Румунія, Угорщина);

4) регіональна автономія (політична регіоналізація) – регіональні органи влади отримують повноваження, які значно перевищують обсяг повноважень, передбачений процесом децентралізації, про що є відповідні посилання в Конституції України. До цих повноважень належать як законотворчі, так і широкі адміністративні функції;

5) регіоналізація через федеральні регіональні одиниці – коли центральний уряд здійснює передачу економічних повноважень федеральним одиницям держави. Цей процес може базуватися на регіональній автономії (політичній регіоналізації) і використовуватися для створення федеральної системи устрою держави (Бельгія і Швейцарія) [5].

Типовий приклад реалізації принципу деконцентрації – це переважно адміністративний концепт, який означає передачу адміністративних функцій на нижчі рівні. У своїй найбільш чіткій формі це відбувається у вигляді створення спеціальних органів центральної виконавчої влади на місцевому рівні. Створення, наприклад, підрозділів міністерств на місцях, які певною мірою є незалежними, але підпорядкованими центральним органам виконавчої влади в субординаційному аспекті, являють собою типову деконцентрацію повноважень.

РОЗДІЛ 2

ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

2.1. Реалізація цілей сталого розвитку на локальному рівні як підґрунтя інтеграції регіонального розвитку

Сталим є розвиток, що задовольняє потреби суспільства, не ставлячи під загрозу спроможність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Тобто в основі лежать права людини на життя та повноцінний розвиток. Це система взаємоузгоджених управлінських, економічних, соціальних, природоохоронних заходів, спрямованих на формування системи суспільних відносин на засадах довіри, партнерства, солідарності, консенсусу, етичних цінностей, безпечного навколишнього середовища, національних джерел духовності [14, с.367].

25 вересня 2015 року держави-члени Організації Об'єднаних Націй погодили 17 Цілей сталого розвитку (далі – ЦСР) в рамках Порядку денного у галузі розвитку на період після 2015 року. ЦСР, побудовані на основі Цілей розвитку тисячоліття – глобальної програми, що реалізовувалася з 2000 до 2015 року, будуть орієнтиром до 2030 року у впровадженні засад сталого розвитку на глобальному рівні.

В усіх ЦСР є завдання, що прямо чи опосередковано пов'язані з повсякденною роботою органів місцевого самоврядування. Органи місцевого самоврядування – розробники політики, каталізатори змін, це той рівень влади, що має найкращі можливості встановлення зв'язку між глобальними цілями та місцевими громадами [22, с.].

В Україні у процесі визначення Цілей сталого розвитку, відповідних завдань та показників на довгострокову перспективу необхідно враховувати глобальні орієнтири розвитку, принципи сталого розвитку та суспільну думку щодо бачення майбутнього розвитку. Світовий досвід свідчить, що суспільний прогрес значною мірою залежить від підтримання балансу між цілями підтримки економічного

зростання, конкурентоспроможності бізнесу, забезпечення екологічної безпеки та зменшення соціальної нерівності. Для досягнення довгострокових цілей необхідно послідовно виконувати визначені коротко та середньострокові завдання. Передумовами досягнення всіх без винятку цілей розвитку є якісне управління, викорінення корупції, суспільна підтримка. Відповідно належне ефективне управління, чесна та прозора влада, участь населення у прийнятті рішень та контролюванні їх виконання, мають враховуватись при формулюванні стратегічних цілей [32].

Відтак, пріоритетними завданнями щодо досягнення ЦСР є (Рис. 2.1) :

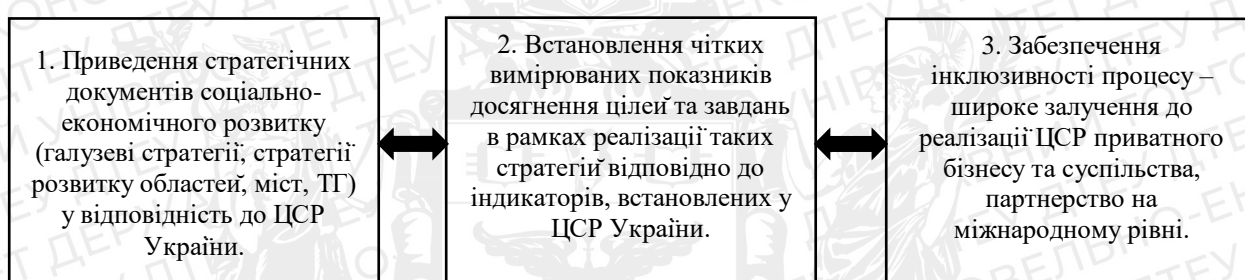

Рис. 2.1 Пріоритетні завдання ЦСР

Джерело: розроблено автором на основі [22].

Сформульована глобальна ціль ЦСР-11 «Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів» для України адаптована як ЦСР-11 «Сталий розвиток міст і громад», що є дуже узагальненим, порівняно із змістовним навантаженням глобальної цілі. Безумовно, всі цілі взаємопов'язані між собою та впливають одна на одну, але на сучасному етапі ЦСР-11 має безпосередній односторонній вплив на ефективність і результати впровадження багатьох інших. Саме на локальному рівні безпосередньо вирішуються питання добробуту, здоров'я, освіти, екологічних, соціальних, побутових та інших умов мешканців міст і громад. Більшість дослідників зазначає, що сталий розвиток повинен бути збалансованим розвитком екологічної, економічної та соціальної сфер життєдіяльності суспільства. В сучасних умовах більшої уваги потребує розмежування повноважень між органами публічного управління, підвищення відповідального становища органів місцевого

самоврядування за наслідки управління і прийняття управлінських рішень, активного розвитку державно-приватного партнерства тощо[14].

Реалізація соціальних, економічних та екологічних аспектів сталого розвитку, і тим самим, покращення якості життя населення можливо за умови концентрації влади на базовому рівні. Тобто, коли органи місцевого самоврядування мають можливість витратити значні бюджетні кошти конкретного села, селища, міста на розвиток інфраструктури та сфери послуг за принципом субсидіарності; а також фінансувати наукові проекти та розробки науковців і фахівців з конкретних напрямів, у т.ч. спільних з міжнародними організаціями й установами, які в майбутньому компенсують ці втрати позитивним ефектом [4].

Серед основних принципів, на яких має ґрунтуватися концепція сталого розвитку на місцевому рівні, можна виділити такі (Рис. 2.2):

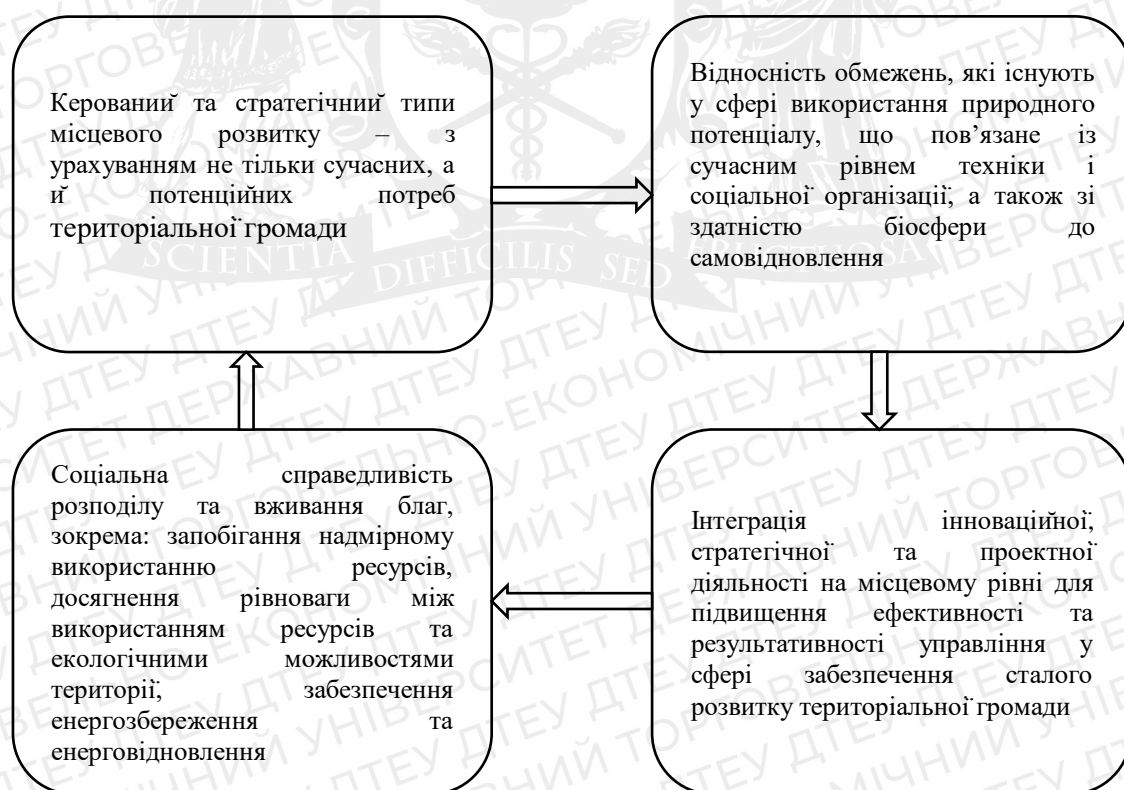

Рис. 2.2 Основні принципи концепції сталого розвитку на місцевому рівні

Джерело: розроблено автором на основі [6].

З огляду на це, забезпечення сталого розвитку на місцевому рівні зумовлює необхідність збалансованого вирішення соціальних та економічних завдань території за умови збереження здорового стану навколишнього середовища та природно-ресурсного потенціалу [1, с.198].

Варто зазначити, що базовими елементами сталого розвитку територіальних громад є раціональне використання наявних на її території усіх видів ресурсів, збереження довкілля та реалізація інноваційних проєктів, котрі забезпечили б такий розвиток промисловості, сільського господарства, туризму, освіти і культури, який, задовольняючи сучасні потреби громади, не загрожував би можливості майбутніх поколінь задовольняти свої потреби.

Досвід багатьох країн засвідчує, що територіальні громади, зазвичай, ніколи не є абсолютно достатніми, незалежно від інфраструктури, площі, чисельності населення чи інших економічних та демографічних показників. Це означає, що співробітництво має бути актуальною та інноваційною формою діяльності для переважної більшості утворених в Україні громад. Співробітництво може сприяти не лише успішному вирішенню наслідків нераціональної реалізації самоврядних функцій та неефективного використання наявних у територіальних громад ресурсів, але й спонукати до налагодження управлінського та господарського менеджменту із використанням при цьому нових підходів. Сутність нових підходів має полягати передусім у зміні традиційних споживацьких настроїв щодо вирішення існуючих у громаді проблем та поступового переходу керівництвом громади до самостійного пошуку та вибору інструментів їх вирішення, а також взяття на себе за це повної відповідальності [35]. Міжмуніципальне співробітництво надає керівництву кожної територіальної громади унікальну можливість для: визначення переліку питань, що підлягають невідкладному вирішенню на основі міжгромадівської кооперації; формулювання відповідних завдань та визначення інструментарію для їх виконання; отримання бажаного результату на основі економії власних та залучення додаткових ресурсів.

На цьому тлі однією із наявних у співробітництва сутностей вбачається й те, що територіальні громади на договірній основі можуть не лише об'єднувати свої

зусилля та ресурси для вирішення питань місцевого значення, але й розвивати інфраструктуру, покращувати благоустрій та підвищувати якість надаваних послуг.

На регіональному та місцевих рівнях прийнято та надалі приймаються відповідні стратегії сталого розвитку областей та окремих міст, але вони не враховують всіх Цілей глобального сталого розвитку та ЦСР для України, зокрема, як не враховує їх і сучасна нормативно-правова база. Недоліком можна вважати і те, що вони розроблені тільки на періоди до 2020 року без урахування довгострокових перспектив.

Стратегії сталого розвитку територіальних громад необхідно розробляти у рамках діючої системи державних прогнозів і програм соціально-економічного розвитку і як самостійний програмний документ, спрямований на розв'язання як усього комплексу соціальних, економічних, екологічних проблем, так і самостійних, найбільш проблемних ситуацій у конкретній громаді [18].

Процес інтеграції місцевих (локальних) стратегічних та програмних документів до ЦСР включає декілька етапів:

1. Інформування представників влади та громади щодо мети, принципів, сутності, механізмів досягнення ЦСР на глобальному та національному рівнях, а також щодо міжнародного досвіду запровадження у процес стратегічного планування концепції сталого розвитку. Інформаційно-просвітницьку роботу може ініціювати та проводити місцева влада, громадські організації, вітчизняні та міжнародні експерти з питань стратегічного планування сталого розвитку, в тому числі за підтримки проектів міжнародної технічної допомоги. Головним завданням є усвідомлення органами місцевої влади, бізнесом, організаціями громадянського суспільства, кожним членом суспільства необхідності, доцільності та значущості впровадження ЦСР до процесу стратегічного планування та програмування.

2. Визначення пріоритетів. Конкретні пріоритети сталого розвитку територіальних громад визначаються на основі аналізу актуальних проблем в рамках 3-х компонентів сталого розвитку – економічних, соціальних, екологічних,

що є характерними для кожної відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

3. Встановлення цілей. Обсяг цілей та завдань територіальної громади, пов'язаних зі сталим розвитком, перш за все повинен бути орієнтований на пріоритети. Це забезпечить відповідний вплив результатів їх реалізації для позитивного внеску в досягнення ЦСР, а також для зменшення актуальних та потенційних негативних впливів.

4. Інтегрування. Інтегрування сталого розвитку в основу діяльності та використання кількісно вимірюваних завдань під час виконання функціональних повноважень органами місцевого самоврядування є фундаментальною умовою для успішної роботи над досягненням цілей.

5. Звітність та поширення інформації. Звітність зі сталого розвитку та ЦСР є стратегічним інструментом, який використовується у процесі прийняття відповідальних рішень, стимулює результативність місцевої влади, залучає зацікавлені сторони та інвестиції [19].

Таким чином, розкрито реалізацію цілей сталого розвитку на локальному рівні як підґрунтя інтеграції регіонального розвитку та обґрунтовано послідовність встановлення факторів розвитку регіону.

2.2. Напрями вдосконалення процесу управління соціально-економічним розвитком регіону в умовах децентралізації влади (на прикладі Єрківської селищної ради)

Аналізуючи сучасний стан соціально-економічного регіонального розвитку в нашій державі, теоретичні та практичні підходи до визначення основних завдань в управлінні регіональним розвитком можна сказати, що в державному управлінні регіональним розвитком на сьогодні існує значний ряд проблем, вирішення яких має стати одним із чинників стабілізації ситуації в нашій державі та формування умов для подальшого розвитку регіонів та країни в цілому [22].

З метою забезпечення ефективного державного управління соціально-економічними процесами в регіоні, для вирішення стратегічних завдань перш за все необхідна розробка довгострокового плану дій, котрий має погоджувати різні елементи державної економічної та соціальної політики з ресурсними і фінансовими можливостями регіону [31].

Для забезпечення сталого економічного і соціального розвитку об'єднаної територіальної громади, на основі аналізу нагальних потреб територіальної громади і можливостей бюджету на 2022 р визначено наступні пріоритетні напрямки та цілі виконавчого комітету Єрківської територіальної громади (табл. 2.1):

Таблиця 2.1

Пріоритетні напрямки та цілі виконавчого комітету Єрківської територіальної громади

Напрями	Заходи	Очікувані результати
1. Створення сприятливих умов для економічного розвитку територіальної громади	<ul style="list-style-type: none"> - сприятливий бізнес-клімат для сталого бізнесу; - розвиток інфраструктури для малого і середнього бізнесу; - інвестиційна привабливість. 	<ul style="list-style-type: none"> - допомога сталому бізнесу; - залучення іноземних інвесторів.
2. Формування сильної місцевої громади	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток адміністративних та соціальних послуг, орієнтованих на громаду; - створення конкурентоспроможного ринку праці; - розвиток зв'язків та співпраці на міжрегіональному та міжнародному рівнях. 	<ul style="list-style-type: none"> - привабливість для населення, залучення їх різних послуг;; - конкурентоспроможний ринок; - вихід на міжрегіональний та міжнародний ринок.
3. Підвищення стандартів та якості життя	<ul style="list-style-type: none"> - формування оптимальної мережі навчальних закладів; - покращення якості надання медичних послуг населенню; - розвиток культури та спорту. - покращення екології та надання якісних комунальних послуг 	<ul style="list-style-type: none"> - оновлення навчальних закладів; - перехід на електронні декларації в медичних закладах; - створення штучних стадіонів; - переробка мусорних відходів
4. Впровадження заходів енергозбереження та енергоефективності	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток системи енергетичного менеджменту; - підвищення енергоефективності економіки та соціальної сфери громади; - досягнення розрахованого потенціалу економії паливно-енергетичних ресурсів. 	<ul style="list-style-type: none"> - Встановлення сонячних панелей; - Місцевий розподіл паливно-енергетичних ресурсів.

Джерело: розроблено автором на основі [22].

Основні завдання та механізми реалізації Плану соціально-економічного розвитку Єрківської селищної ради.

Основною метою Плану соціально-економічного розвитку Єрківської селищної ради на 2022 р є покращення соціального добробуту громади та її економічного зростання [27].

Показники економічного і соціального розвитку Єрківської селищної ради на 2022 рік характеризують динаміку розвитку громади, яку передбачено досягти в результаті реалізації запланованих в Плані завдань та заходів, що наведені в Таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Перелік завдань та заходів Плану соціально-економічного розвитку Єрківської селищної ради на 2022 р та очікуваних результатів від їх виконання

№ п/п	Завдання, заходи та показники Програми економічного і соціального розвитку Єрківської сільської ради на 2022 рік	Термін виконання	Обсяг фінансування (тис. грн)	Очікуваний результат
1	Капітальний ремонт доріг комунальної власності	2022		- покращення якості доріг в Єрківській ТГ;
2	Капітальний ремонт приміщення Єрківської ЗОШ І-ІІІ ст. і В.Чорновола	2022	996.917 тис грн (м/б – 99,7 тис грн д/б- 897.2 тис грн)	- створення кращих умови для здійснення навчально-виховного процесу
3	Придбання автомобіля швидкої допомоги для амбулаторії загальної практики медицини Єрківської селищної ради	2022	3 150,0 тис грн (м/б -472,5 тис грн д/б – 2677,5 тис гин)	- покращення умов для надання послуг споживачам та забезпечення поліпшення умов праці та більш продуктивну роботу працівників територіальної громади; - оновлення матеріальної бази.
4	Забезпечення транспортного сполучення між населеними пунктами Єрківської територіальної громади	2022	1 582.6 тис грн (м/б-237,4 тис грн д/б-1345,2 тис грн)	- забезпечення транспортного сполучення між всіма населеними пунктами територіальної громади
5	Капітальний ремонт приміщення амбулаторії смт. Єрки Звенигородського району Черкаської області	2022	1 246.4 тис грн (м/б- 118.712 д/б- 1127.699)	- створення належних умов для працівників Єрківської амбулаторії

Закінчення таблиці 2.2

6	"Придбання пожежного автомобіля для Єрківської об'єднаної територіальної громади"	2022	830 тис грн (м/б-124,5 тис грн о/б – 705,5 тис грн	- покращення надання послуг Єрківської місцевої пожежної частини та оновлення матеріальної бази
7	Реконструкція мережі вуличного освітлення с. Залізничка, смт Єрки	2022		- організація ефективного управління у сфері виробництва і надання послуг з обслуговування, утримання та ремонту мереж зовнішнього освітлення; - збільшення кількості годин освітлення в нічний час; - освітлення вулиць відповідно до вимог санітарних норм; - покращення дорожньо-транспортної та криміногенної ситуації.
8	Створення освітнього округу з визначенням Єрківської ЗОШ I-III ст. як опорної школи.	2022		- створення кращих умови для здійснення навчально-виховного процесу.
9	Розроблення містобудівної документації (генеральний план, ситуаційний план, геодезія);	2022		- надання дозволів на будівництво визначення меж громади
10	Проведення робіт по благоустрою території громади	2022		- створення умов для поліпшення довкілля.
11	Розробка та виготовлення проектно-кошторисної документації.	до 2022		

Джерело: зроблено автором на основі [31, 32, 22]

Фінансове забезпечення реалізації Плану

Для реалізації основних заходів Програми соціально-економічного розвитку Єрківської селищної ради об'єднаної територіальної громади передбачається використання коштів із різних джерел, а саме [28]:

- кошти державного бюджету (субвенції з державного бюджету об'єднаним територіальним громадам на розвиток інфраструктури, державного фонду регіонального розвитку);
- кошти місцевого бюджету;

- інші джерела не заборонені законодавством.

Моніторинг та оцінка результативності реалізації Плану

Сесія Єрківської селищної ради визначає першочерговість виконання заходів з урахуванням пріоритетних напрямків програми і наявності фінансових та інших ресурсів.

Основні показники та окремі заходи програми можуть коригуватися з урахуванням соціально-економічної ситуації в громаді та суспільстві з відповідним погодженням сесією селищної ради [35].

Механізм реалізації заходів та контроль за виконанням програми передбачає:

- селищна рада затверджує План соціально-економічного розвитку Єрківської селищної ради на 2022 рік;
- заходи Плану враховуються при розробці селищного бюджету та користуються пріоритетним правом при фінансуванні як із селищного бюджету, так і із інших джерел фінансування не заборонених законодавством;
- для виконання кожного заходу призначаються відповідальні особи за реалізацію даного заходу;
- постійний моніторинг виконання основних показників та заходів;
- щоквартальний розгляд питання про хід виконання програми на засіданнях виконавчого комітету Єрківської селищної ради, при потребі – на засіданнях сесії Єрківської селищної ради [22].

Таким чином, в даному підрозділі запропоновано напрями вдосконалення процесу управління соціально-економічним розвитком регіону в умовах децентралізації влади на прикладі Єрківської селищної ради.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У випускній кваліфікаційній роботі здійснено відображення управління регіональним розвитком в умовах децентралізації влади, визначено особливості формування в сучасних умовах та розробка пропозицій щодо шляхів удосконалення управління регіональним розвитком в умовах децентралізації.

На основі проведеного дослідження управління регіональним розвитком в умовах децентралізації сформульовано наступні висновки:

1. Аналіз економічного і соціального розвитку Єрківської селищної ради як елемента територіальної системи Черкаського регіону показав сильні сторони громади, а саме – високий економічний потенціал промисловості ТГ; рівень залучення інвестицій в економіку ТГ - вигідне економіко-географічне розташування; зручне транспортне сполучення з обласним центром; наявність високо кваліфікованих кадрів у т.ч. з вищою освітою; налагоджена система дошкільної та шкільної освіти, а також охорони здоров'я, та слабкі сторони-незадовільний стан дорожньо-транспортної мережі ТГ; неефективна система управління комунальними підприємствами; невирішеність проблем утилізації відходів в селищі Єрки та присутність несанкціонованих звалищ; негативна динаміка зміни чисельності населення; тотальна корупція та бюрократизація влади.

2. Формування та реалізація механізмів державного управління регіональним розвитком в умовах децентралізації залежить від збалансування управлінських впливів шляхом покращення координації політики між різними рівнями державної влади і місцевим самоврядуванням; горизонтальної інтеграції всіх секторальних політик, що забезпечуватиме синергетичний ефект управлінських рішень. В цьому контексті вкрай важливим є також питання узгодженості міської та регіональної політики; врахування територіальної специфіки, яка має сприяти дієвості управлінських впливів на локальному рівні; створення умов для розвитку мережеских форм економічних суб'єктів на

міжрегіональному, макрорегіональному, національному і міждержавному рівнях тощо.

3. Реалізація цілей сталого розвитку на локальному рівні як підґрунтя інтеграції регіонального розвитку свідчить, що суспільний прогрес значною мірою залежить від підтримання балансу між цілями підтримки економічного зростання, конкурентоспроможності бізнесу, забезпечення екологічної безпеки та зменшення соціальної нерівності. Для досягнення довгострокових цілей необхідно послідовно виконувати визначені коротко та середньострокові завдання.

4. Вдосконалення процесу управління соціально-економічним розвитком регіону в умовах децентралізації влади, на прикладі Єрківської селищної ради, залежить від оптимізації системи управління, фінансового забезпечення, моніторингу та результативності, а також механізму реалізації заходів та контролю за їх виконанням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архипенко І. Зарубіжний досвід децентралізації влади: уроки для України. *Національна академія державного управління при Президентові України Одеський регіональний інститут державного управління*. 2018. №4. С. 9.
2. Базавлук Н., Рагімов Ф. Механізми державного управління сталим розвитком регіонів у контексті принципів належного врядування. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2018. Вип. 2(37). С. 63 – 69.
3. Горбатюк М. Реформа децентралізації в Україні: проблеми здійснення в умовах суспільної кризи. *Політичні дослідження*. №1. 2021 С. 22–40.
4. Горбова Н.А., Щебликіна В.М. Децентралізація в Україні: проблеми та перспективи. Збірник тез Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ. 18-19 квітня 2019 року. С. 43-46.
5. Даудова Г., Бондар Г. Функціонування органів місцевого самоврядування в умовах фінансової децентралізації. *Теорія та практика державного управління*. 2017. № 1 (56).
6. Дейч М. Децентралізація в Україні: проблеми, шляхи вирішення. *Донецький Національний технічний університет*. М. Покровськ. 2020. №2. С. 7.
7. Демченко О.П., Яковенко К.А. Європейський досвід бюджетної децентралізації та перспективи для України. *Мукачівський державний університет*. 2018. Випуск №16.
8. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу. Аналітична доповідь. Авт.: Жаліло Я.А., Шевченко О.В., Романова В.В. та ін. Національний інститут стратегічних досліджень. К. 2019. 115 с.
9. Децентралізація: як змінюється думка людей? DESPRO результати серії фокус-групових досліджень, їх порівняння у піврічній динаміці (2014-2015). URL: https://despro.org.ua/upload/medialibrary/%D0%B1%D1%83%D0%BA%D0%BB%D0%B5%D1%82%20%D0%A4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D1%81-%D0%93%D1%80%D1%83%D0%BF%D0%BF%D1%8B_PRINT.pdf

10. Жук В. Напрями розвитку та зміцнення управлінського потенціалу органів місцевої влади. 2018. 215с. URL: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/Jul08/01.htm>
11. Журавель Я. Європейський досвід децентралізації влади та перспективи його імплементації в Україні. *Юридичний вісник*. 2020. №1. С. 7.
12. Закон України "Про місцеве самоврядування". *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1997. № 24. Ст.170.
13. Звіт про огляд витрат державного бюджету у сфері регіонального розвитку в частині підтримки формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/rozvytok-mistsevoho-samovryaduvannya/dobrovil-ne/zvit-pro-oglyad-vytrat-derzhavnogo-byudzhetu-u-sferi-regionalnogo-rozvytku-v-chastyni-pidtrymky-formuvannya-infrastruktury-obyednanyh-terytorialnyh-gromad/>
14. Конкурентні переваги промислового сектора економіки України: регіональний вимір : монографія; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»; наук. редактор д.е.н., проф. С.О. Іщук. Львів, 2018. 246 с.
15. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. URL: <https://ny.mfa.gov.ua/news/21671-koncepcija-reformuvannya-miscevogo-samovryaduvannya-ta-teritorialnoji-organizaciji-vladi-v-ukrajini>
16. Кравченко О.І. Моделювання стратегічного розвитку університету: монографія. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2017. 398 с.
17. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. Київ, 2017. 110 с.
18. Маслов А.О. Сутність, типи, форми, можливості і загрози децентралізації. *Ефективна економіка*. 2019. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2019/13.pdf

19. Мельничук А. Аналітична записка. П'ять років формування нового базового рівня АТУ: успіхи та проблеми реформи в Україні. Київ: Асоціація ОТГ, 2020. 21 с.
20. Офіс реформ Кабінету Міністрів України. URL: <https://rdo.in.ua/direction/decentralizaciya>
21. Офіційний портал «Децентралізація дає можливості». URL: <https://decentralization.gov.ua>
22. Офіційний портал: «Єрківська ТГ». URL: <https://erkivskagromada.gov.ua>
23. Попко В. В. Система місцевого самоврядування в Королівстві Норвегія. *Журнал європейського і порівняльного права*. 2017. №1. С. 75
24. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2027 року [Електронний ресурс] : Постанова Каб. Міністрів України від 06 серп. 2014 р. No 385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
25. Про Стратегію сталого розвитку “Україна–2020” [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 12 січ. 2015 р. No 5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>
26. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року № 333-р URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
27. Реформа децентралізації. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>
28. Романюк С. А. Децентралізація: теорія та практика застосування : монографія. Київ, 2018. 216 с.
29. Сиволапенко Т.Л. Механізми стратегічного управління в сервісоорієнтованій державі : дис. ... канд. наук з державного управління ; спеціальність 25.00.02 – механізми державного управління. Харків, 2019. 244 с.

30. Солодкий С., Левонюк Т., Баласанян В. та ін. Взаємозв'язок між децентралізацією та європейською інтеграцією. [Б.м.], 2020. 30 с.
31. Стратегічне управління та політичне прогнозування в публічній сфері : навч. посіб. / С. О. Телешун та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна. Київ : НАДУ, 2018. 192 с.
32. Теорія та практика стратегічного управління : монографія / за ред. С.А. Романюк. Київ : НАДУ, 2019. 232 с.
33. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/pislya-zavershennya-reformi-decentralizaciyi-ukrayina-matime-dosvid-yakij-zmozhe-predstavlyati-yak-krashchi-praktiki-inshim-derzhavam>
34. Шведа Н., Надія Т. Стратегія публічної організації: поняття та особливості формування. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2019. Вип. 1 (20). С. 131-140.
35. Uvarova, Olena. Decentralisation and Local Self-government in Eastern Partnership countries. Eastern Partnership Civil Society Forum. Brussels. 2020. 48 p.

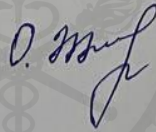
Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Москаленко Ольга Миколаївна, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Управління регіональним розвитком в умовах децентралізації влади» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

20 травня 2022 року

Москаленко О.Л.

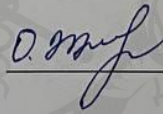
Згода

Я, Москаленко Ольга Миколаївна, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: «Управління регіональним розвитком в умовах децентралізації влади» несучи повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Державного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

30 травня 2022 року

(Москаленко О.М.)

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу Москаленко Ольги Миколаївни на тему:
«УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ»

виконаної на здобуття ОС «Бакалавр»
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»
у Державному національному торговельно-економічному університеті

Представлена на рецензію випускна кваліфікаційна робота носить актуальний характер, вирізняється своєчасністю, оскільки присвячена питанням сталого розвитку спроможних територіальних громад розташованих в малих містах і сільській місцевості, на прикладі Єрківської об'єднаної територіальної громади, яка є прикладом успішної спроможної територіальної громади.

У процесі аналізу автором використовувалися теоретичні методи дослідження на основі використання Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», метод аналізу, синтезу, індукції та дедукції, порівняння, графічні методи, які дали змогу отримати синтезоване уявлення про досліджуваний об'єкт і водночас наочно показати його складові.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження оптимізації процесу управління регіональним розвитком в умовах децентралізації влади в Україні.

У першому розділі проведено аналіз економічного і соціального розвитку Єрківської селищної ради в умовах децентралізації влади та визначені особливості формування та реалізації механізмів державного управління регіональним розвитком в умовах децентралізації.

Другий розділ висвітлює реалізацію цілей сталого розвитку на локальному рівні як підґрунтя інтеграції регіонального розвитку та напрями вдосконалення процесу управління соціально-економічним розвитком регіону в умовах децентралізації влади (на прикладі Єрківської селищної ради).

Результати проведеного дослідження можуть бути використані об'єднаними територіальними громадами, які тільки почали свій шлях розвитку.

Випускна кваліфікаційна робота відповідає вимогам, виконана у повному обсязі і заслуговує на позитивну оцінку, а її автор Москаленко Ольга Миколаївна на отримання кваліфікації бакалавр відповідно до обраної спеціальності.

Рецензент
СЕЛИЩНИЙ ГОЛОВА
ЄРКІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Л.О.Польвий